

11. Cultuur, erfgoed en landschap

Mensen zijn creatieve wezens. God, onze Schepper, heeft ons creatieve talenten gegeven waar we van genieten. Kunst en cultuur horen bij ons mens-zijn en zijn waardevol voor een open en bloeiende samenleving. Bibliotheken, concertzalen, musea en toneelhuizen; het zijn plekken waar mensen graag zijn. Kunst kan het leven mooier maken, mensen bij elkaar brengen en ergens een nieuwe kijk op geven, zowel in het mooie als in het lijden. Onze cultuur kent een rijke geschiedenis en is een belangrijk onderdeel van wie wij zijn. Kunst en cultuur zijn daarmee echt van en voor de samenleving.

11.1 Culturele ontmoetingsplekken

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat kinderen en jongeren met kunst en cultuur in aanraking komen. Door beoefening van amateurkunsten ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten. Cultuur is een belangrijk onderdeel van hun ontwikkeling en verdient een plek in het onderwijs. Het is belangrijk dat er voor kinderen en jongeren een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is.

De overheid dient daarom op te treden als subsidieverstrekker, opdrachtgever en beschermer van ons culturele klimaat en erfgoed. Waar structurele betrokkenheid vanuit de samenleving bij cultuur is, verdient zij de meeste steun. In deze volgorde kijken we naar cultuur: eerst de betrokken gemeenschap, dan de terugkerende gebruiken en als laatste de stenen.

Als het gaat om culturele ontmoetingsplekken is de provinciale rol het ondersteunen van initiatieven om de leefbaarheid in dorpen en kernen te ondersteunen. Cultuurgemeenschappen met structurele repetities en ontwikkeling vormen de hoeksteen voor een duurzame culturele infrastructuur. Steeds vaker zijn cultuurgebouwen multifunctioneel. Zo is de bibliotheek al lang niet meer alleen maar de plek om boeken te lenen. Steeds vaker is er veel meer te doen. Mensen kunnen er cursussen volgen, het is een ontmoetingsplek en de bibliotheken zijn een belangrijk onderdeel om een gemeente leefbaar te houden. In de eerste instantie zijn gemeenten en de bibliotheken verantwoordelijk voor hun functie voor de samenleving.

Onze keuzes

- + Talentontwikkeling vormt de basis voor het provinciale culturele klimaat. Creatieve broedplekken zoals culturele podia en kunstvakonderwijs zijn daar belangrijk voor en worden daarom ondersteund door de provincie;
- + De provincie ondersteunt plannen van de gemeente om in het kader van de leefbaarheid (openbare) bibliotheekvoorzieningen of andere vergelijkbare ontmoetingsplekken in dorpen en kernen bereikbaar en betaalbaar te houden;
- + De provincie gaat in gesprek met deelregio's om de regionale culturele infrastructuur te versterken;
- + We zetten in brede cultuurbeoefening en zien onze topinstelling als een uiting van h eel de provincie. Op dit moment mist volgens ons een Gelders topkoor, terwijl er wel een brede koorinfrastructuur is. Daar dient de provincie binnen de bestaande infrastructuur doorontwikkeling te stimuleren.

11.2 Erfgoed

De Gelderse cultuur kent een rijke geschiedenis en is drager van onze omgangsvormen, uitingen en manier van doen. De provincie kan een rol vervullen als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed. Bijzondere gebouwen, voorwerpen, tradities, foto's, films en verhalen tonen de geschiedenis van onze provincie. Erfgoed vertelt niet alleen de vaderlandse geschiedenis, maar ook de regionale en lokale geschiedenis.

Belangrijke aandacht verdient het kerkelijk erfgoed. Monumentale kerkgebouwen zijn beeldbepalend in steden en dorpen. Voor veel Gelderlanders zijn kerken dragers van herinneringen aan belangrijke momenten in het leven en bieden ze een plek voor bezinning. Door tekort aan geld is er echter steeds weer de kans op achterstallig onderhoud. Er is sprake van toenemende leegstand. Niet alle kerkgebouwen

kunnen behouden worden als kerk, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

Waar gemeenschappen zich over erfgoed ontfermen, verdienen zij een grotere betrokkenheid van de provincie. Wij noemen dit levend erfgoed. Dit gaat zowel op voor immaterieel als materieel erfgoed.

Onze geschiedenis verdient bescherming. Monumentale (kerk)gebouwen zijn cultuurhistorisch waardevol en zijn beeldbepalend in steden en dorpen. Met geld van de rijksoverheid hebben veel gemeenten en provincies kerkenvisies geschreven. We verwachten dat de komende jaren opnieuw veel kerken zullen worden gesloten en dat het niet eenvoudig zal zijn om voor alle monumentale kerkgebouwen nieuwe bestemmingen te vinden.

Onze keuzes

- + Behoud en bescherming van erfgoed, met een verdere nadruk op immaterieel, agrarisch, industrieel en religieus erfgoed;
- + De provincie ondersteunt erfgoedgemeenschappen met monumentale niet-woonhuizen (levend erfgoed!) bij de restauratie van hun rijksmonumenten;
- + De provincie stimuleert herbestemming bij leegstaande erfgoedobjecten. Het behoud van erfgoed is gebaat bij een passende bestemming;
- + Erfgoed moet ook 'beleefd' worden. Wij zetten in om het provinciaal erfgoed ook beleefbaar te maken door bijvoorbeeld het verruimen van openstelling en wandel- en fietsroutes langs erfgoed;
- + De provincie draagt zorg voor een adequate uitvoering van haar wettelijke taken voor het bewaren van archeologische vondsten;
De provincie biedt gemeenten ondersteuning bij cultuureducatie en cultuurparticipatie en bij de uitvoering van haar erfgoedtaken;
- + De provincie trekt samen met het Rijk op en zorgt voor financiering voor het noodzakelijk onderhoud van rijksmonumenten. Daarbij is er bijzondere aandacht voor het duurzamer maken van monumenten en voor kerkelijk erfgoed;

- ⊕ Provinciaal erfgoed wordt ook digitaal bewaard, zodat er een naslagwerk ontstaat van het provinciaal erfgoed;
- ⊕ De provincie ziet erop toe dat naoorlogse monumenten ook een plek krijgen in het erfgoedbeleid.

11.3 Landschap

Gelderland heeft veel karakteristieke landschappen die grotendeels de identiteit van de streek bepalen. Een gevarieerd landschap zorgt voor een hogere waardering van onze woonomgeving en ons werkmilieu. Als bedrijven een nieuwe vestigingsplek kiezen, speelt de kwaliteit van de woonomgeving een grote rol omdat werknemers dat belangrijk vinden.

De kwaliteit van het landschap staat flink onder druk, met veel discussies over de plaatsing van windmolens, de aanleg van zonneweides en de bouw van bedrijfsloodsen ('dozen'). Tegelijkertijd verdwijnen nog steeds karakteristieke landschapselementen zoals houtwallen en hagen. We hebben een integrale aanpak nodig, waarbij de kwaliteit van het landschap zwaar

weegt. Het belang van de cultuurhistorie moet een sturende factor zijn bij de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen. Soms leveren nieuwe ontwikkelingen en nieuwe ingrepen in het landschap juist geld op waarmee de meest waardevolle landschapselementen behouden kunnen worden.

Bij cultuureducatie kan landschapseducatie een grotere rol spelen. De provincie heeft een taak in het beschrijven van karakteristieke landschappen (in kwaliteitsgidsen, gebiedsprofielen) en in het borgen van de gebiedskwaliteiten in de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Bij ingrepen in het landschap moeten initiatiefnemers aangeven hoe ze omgaan met het kwaliteitsbeleid.

Onze keuzes

- ⊕ De provincie maakt beleid voor landschapskwaliteit, waarbij de kennis van lokale partijen en bewoners wordt benut;
- ⊕ Het belang van de cultuurhistorie moet een sturende factor zijn bij de beoordeling van ruimtelijke ontwikkelingen. Bij de inpassing van windmolens en de aanleg van zonneweides kijkt de provincie niet alleen naar economische argumenten en de netcapaciteit, maar ook naar de kwaliteiten van het landschap;
- ⊕ Door ingewikkelde regelgeving is het voor boeren en voor andere ondernemers erg lastig om alle mogelijkheden goed te overzien. Daarom ondersteunt de provincie boeren en andere ondernemers bij het advies inwinnen bij onafhankelijke en deskundige adviseurs (landbouwcoaches, ervenconsulenten en aanjagers bij de herbestemming van land en gebouwen).